Architektúra 14 - Renesančná architektúra :)

Typické znaky

Architekti sa opierali o štúdium antických autorov a o matematiku.

Centrom pozornosti mnohých architektonických koncepcií bola ľudská figúra.

Architekti sa odkláňajú od gotických postupov, upúšťajú od vysokých stavieb, lomený oblúk nahrádzajú polkruhovým.

Základným stavebným celkom sa stala nie cirkevná, ale svetská stavba (napr. sídla šľachty, paláce, mestské domy).

Architekti v kompozícii stavieb uplatňujú princíp zlatého rezu.

Znižoval sa obsah vápna v omietkach, na spevnenie sa pridávala slama alebo uhlie.

Stavby sú strohé, takmer bez výzdoby, klasicky čisté.

Fasády boli plošné, s maliarskou, grafitovou alebo štukovou výzdobou.

Charakteristickými prvkami stavieb sú rímsy (vypuklý kamenný, tehlový alebo drevený prvok chrániaci steny a zároveň členiaci fasádu), pilastre (prvok napodobňujúci stĺp, nemá však opornú funkciu, len dekoratívnu), arkády (prvok v tvare oblúku, arkády zvyčajne oddeľujú lode chrámov alebo lemujú nádvoria), atiky (dekoratívny prvok predlžujúci fasádu budovy tak, že čiastočne vystupuje nad strechu), balustrády (ozdobné zábradlie zväčša pozostávajúce z kužeľovitých stĺpikov), rustiky (nazývané aj sedliacke murivo; pozostávajú z veľkých, zámerne neopracovaných kvádrov; vytvára mocný priestorový dojem), štuky (plastický prvok vystupujúci z fasády obyčajne vytvorený z jemného piesku, vápna a cementu).

Skrátená verzia predchádzajúcej vety: Charakteristickými prvkami stavieb sú rímsy, pilastre, arkády, atiky, balustrády, rustiky a štuky.

Renesancia sa vracia k ideálom antického Grécka a Ríma.

Dôraz sa kládol na **harmóniu, symetriu, proporcie a geometrický poriadok**.

Obľúbenými architektonickými prvkami boli **stĺpy, polstĺpy, tympanóny a kupoly**.

Častým prvkom palácov boli vnútorné nádvoria obklopené arkádami.

Stavby mali vodorovný charakter, čím sa odlišovali od vertikálne orientovanej gotiky.

Na stavbu sa používal najmä **kameň, tehla, mramor a drevo**.

Renesančné mestá sa budovali podľa pravidelných urbanistických princípov.

Najvýznamnejšie stavby

Dóm Santa Maria del Fiore (Florencia):

- symbol talianskej renesancie,
- preslávil sa monumentálnou kupolou architekta Filippa Brunelleschiho,
- predstavuje prelom medzi gotikou a renesanciou.

Palazzo Medici Riccardi (Florencia):

- jeden z prvých renesančných mestských palácov,
- typický využitím rustiky a pravidelnej kompozície fasády.

Bazilika svätého Petra (Vatikán):

- najvýznamnejšia renesančná sakrálna stavba,
- na jej návrhoch sa podieľali Bramante, Michelangelo a ďalší významní umelci.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Vila Rotonda (Vicenza):

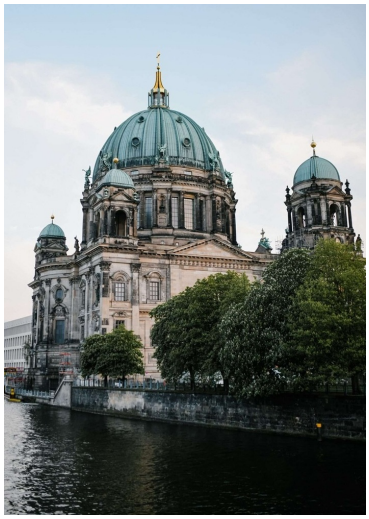
- dielo architekta Andrea Palladia,
- patrí medzi najvýznamnejšie príklady renesančnej vilovej architektúry.

Zámok Chambord (Francúzsko):

- významná ukážka francúzskej renesancie,
- spája talianske renesančné prvky s domácou stavebnou tradíciou.

Renesančný kaštieľ v Betliari a renesančné prestavby slovenských hradov:

- predstavujú významné pamiatky renesancie na území Slovenska,.
- renesančné prvky možno nájsť aj na radniciach a meštianskych domoch.

Francúzsko

Obdobie a vznik

- 15. až začiatok 17. storočia,
- vznikla v Taliansku, najmä vo Florencii,
- nadviazala na antické umenie a architektúru,
- predstavuje prechod od stredoveku k novoveku.

Charakteristika

- renesancia znamená „znovuzrodenie“ antickej kultúry,
- architektúra sa riadila matematickými zákonitosťami a princípmi proporcií,
- človek sa stal centrom záujmu umenia,
- prevládali svetské stavby, paláce a meštianske domy.

Typické znaky

- symetria,
- harmónia a proporcionalita,
- zlatý rez,
- polkruhový oblúk,
- kupola,
- arkády,
- stĺpy a pilastre,
- atiky,
- balustrády,
- rustika,

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

- sgrafito,
- pravidelné fasády.

Materiály

- kameň,
- tehla,
- mramor,
- drevo,
- omietka,
- štuk.

Typické stavby

- paláce,
- mestské domy,
- radnice,
- zámky,
- vily,
- kostoly,
- baziliky,
- knižnice.

Najvýznamnejší architekti

Filippo Brunelleschi:

- autor kupoly florentského dómu,
- zakladateľ renesančnej architektúry.

Donato Bramante:

- autor prvých návrhov Baziliky sv. Petra.

Andrea Palladio:

- najvýznamnejší teoretik a architekt vrcholnej renesancie,
- preslávil sa návrhmi víl a palácov.

Michelangelo Buonarroti:

- podieľal sa na projekte Baziliky sv. Petra,
- navrhol jej monumentálnu kupolu.

Najvýznamnejšie pamiatky

- Dóm Santa Maria del Fiore,
- Palazzo Medici Riccardi,
- Bazilika svätého Petra,
- Vila Rotonda,
- Zámok Chambord.

Renesančná architektúra na Slovensku

Renesancia sa na Slovensko rozšírila v 16. storočí najmä prostredníctvom Talianska a Uhorska. Typické sú

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

renesančné kaštiele, mestské radnice, meštianske domy so sgrafitovou výzdobou a prestavby hradov na pohodlnejšie šľachtické sídla. Medzi významné pamiatky patria renesančné časti zámku v Bojniciach, radnice v Banskej Bystrici a Levoči či viaceré kaštiele na južnom Slovensku.

Význam

Renesančná architektúra znamenala návrat k antickým ideálom krásy, proporcií a racionality. Priniesla nové chápanie priestoru, využívanie matematiky pri navrhovaní stavieb a položila základy novovekej európskej architektúry.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania